

**UCHWAŁA Nr XXXIX/921/2009
RADY MIEJSKIEJ W KIELCACH**

z dnia 23 lipca 2009r.

w sprawie wyznaczenia Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 i art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759, z 2005r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, z 2008r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009r. Nr 52, poz. 420) i art. 23 ust. 4 i art. 24 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004r. Nr 92, poz. 880, z 2005r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 1087, z 2007r. Nr 75, poz. 493, Nr 176, poz. 1238 i Nr 181, poz. 1286, z 2008r. Nr 154, poz. 958, Nr 199, poz. 1227, Nr 201, poz. 1237, z 2009r. Nr 18, poz. 97), oraz art. 4 ust. 1 i art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2007r. Nr 68, poz. 449, z 2009r. Nr 31, poz. 206) Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1. Wyznacza się obszar chronionego krajobrazu o nazwie „Kielecki Obszar Chronionego Krajobrazu”, zwany dalej KOChK, o łącznej powierzchni 3856,1415 ha, położony na terenie miasta Kielce w powiązaniu przyrodniczym z systemem obszarów chronionych w województwie, w skład którego wchodzi:

- 1) Dolina Bobrzy o powierzchni 730,7540 ha,
- 2) Dolina Sufragańca o powierzchni 886,3736 ha,
- 3) Dolina Silnicy o powierzchni 887,3087 ha,
- 4) Grzbiet Szydłowski o powierzchni 348,9260 ha,
- 5) Dolina Lubrzanki o powierzchni 872,1950 ha,
- 6) Parki miejskie i skwery o powierzchni 130,5842 ha, w tym:
 - Park Ślichowice 9,9730 ha
 - Park Czarnów 4,8380 ha
 - Teren zieleni przy pomniku Homo Homini 0,3734 ha
 - Skwer Józefa Piłsudskiego 0,8554 ha
 - Park im. Stanisława Staszica 7,6870 ha
 - Wzgórze Zamkowe 8,4730 ha
 - Skwer Stefana Żeromskiego 0,9004 ha
 - Park im. Adolfa Dygasińskiego 7,5900 ha
 - Park nad Zalewem 3,3150 ha
 - Skwer Szarych Szeregów 4,1260 ha
 - Park Kadzielnia 19,0200 ha
 - Park Brzezinki 0,3230 ha
 - Park Baranowski 15,4900 ha
 - Las Komunalny 47,6200 ha

§ 2. Opis położenia, obszaru i granic KOChK wraz z mapą w skali 1: 20 000 przedstawia załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3. W obszarze KOChK wydziela się następujące strefy krajobrazowe:

- A - tereny dolin rzecznych i cieków wodnych, narażone na zalewanie wielkimi wodami oraz pełniące funkcje korytarzy ekologicznych pomiędzy obszarami chronionymi,
- B - tereny ekosystemów leśnych, muraw i zarośli kserotermicznych, istniejącej i planowanej do urządzenia zieleni miejskiej, cmentarzy i ogrodów działkowych,
- C - tereny rolne, tereny istniejącej i planowanej zabudowy, rekreacji, sportu i wypoczynku wraz z zielenią towarzyszącą,
- P - parki.

§ 4.1. Na terenach stref krajobrazowych KOChK oznaczonych literami A, B i P ustala się następujące działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:

- a) zachowanie cennych biocenoz z chronionymi i rzadkimi gatunkami flory i fauny;
- b) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- c) zachowanie wyróżniających się tworów przyrody nieożywionej;

- d) zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego dolin rzek;
- e) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych oraz zwartych zadrzewień śródpolnych i zakrzewień występujących w ewidencji gruntów jako tereny oznaczone symbolem Lz;
- f) kształtowanie i rozwój terenów zieleni celem stworzenia ciągłości systemu przyrodniczego miasta dla poprawy warunków życia mieszkańców, wypoczynku i rekreacji;
- g) zachowanie korytarzy ekologicznych w systemie powiązań przyrodniczych;
- h) ochrona krajobrazu poprzez ochronę i eksponowanie walorów krajobrazowych i otwarć widokowych zarówno w ujęciu wewnętrznym jak i zewnętrznym.

2. Na terenie strefy krajobrazowej KOChK oznaczonej literą C ustala się następujące działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:

- a) kształtowanie i rozwój terenów zieleni celem stworzenia ciągłości systemu przyrodniczego miasta dla poprawy warunków życia mieszkańców, wypoczynku i rekreacji;
- b) ochrona krajobrazu poprzez ochronę i eksponowanie walorów krajobrazowych i otwarć widokowych zarówno w ujęciu wewnętrznym jak i zewnętrznym.

§ 5. Na terenie stref krajobrazowych KOChK oznaczonych literami A, B i P zakazuje się:

- a) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- b) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego, lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- c) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- d) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- e) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- f) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

§ 6. Nadzór nad KOChK powierza się Dyrektorowi Wydziału Ochrony Środowiska

§ 7. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta.

§ 8. Uchyła się uchwałę Nr LXVI/1262/2006 Rady Miejskiej w Kielcach z dnia 27 lipca 2006r. w sprawie ustanowienia Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

§ 9. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej: K. Słoń

Opis położenia, obszaru i granic Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wraz z mapą w skali 1: 20 000

Obszar miasta Kielce charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi, historyczno-kulturowymi i rekreacyjno-wypoczynkowymi, na które składają się:

- ustanowione formy ochrony przyrody,
- tereny o wysokich wartościach geobotanicznych,
- tereny leśne,
- obudowane zielenią doliny rzeczne w dużym stopniu w stanie nie przekształconym,
- zróżnicowane systemy terenów zieleni (parki, ogrody działkowe, cmentarze),
- chronione wartości krajobrazu (bogata strukturalnie rzeźba terenu, atrakcyjne ciągi i punkty widokowe),
- istniejące i planowane zbiorniki wód powierzchniowych,
- chronione zbiorniki wód podziemnych,
- zasoby dziedzictwa kulturowego,
- tereny i obiekty wypoczynku i rekreacji,
- parki.

Kielecki Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje tereny miasta pod nazwą: Dolina Bobrzy, Dolina Sufragańca, Dolina Silnicy, Grzbiet Szydłówkowski i Dolina Lubrzanki oraz parki miejskie i skwery. Główne powiązania przyrodnicze z ustanowionym systemem obszarów chronionych stanowią doliny rzeczne, które wraz z terenami przylegającymi (lasy, zieleń miejska, cmentarze, ogrody działkowe, tereny rolne, zabudowa niskiej intensywności) pełnią funkcje korytarzy ekologicznych, jako biocentra różnorodności gatunkowej flory i fauny. Tereny obejmujące wzniesienia charakteryzują się wysokimi walorami krajobrazowymi. W obrębie ich występują płaszczyzny, ciągi i punkty widokowe, z których roztaczają się malownicze rozległe panoramy na tereny miasta i Gór Świętokrzyskich. Pomimo ogromnego naporu antropopresji z terenów silnie zurbanizowanych, zagrażających wartościom przyrodniczym i krajobrazowym, tereny te stwarzają wyjątkową szansę na prawidłowe (zgodne z polityką ekorozwoju) atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne miasta.

W granicach poszczególnych terenów wchodzących w obręb Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wyróżniają się cztery strefy krajobrazowe o zróżnicowanych ekosystemach. Wyznaczone strefy krajobrazowe obejmują:

- A - tereny dolin rzecznych i cieków wodnych, narażone na zalewanie wielkimi wodami oraz pełniące funkcje korytarzy ekologicznych pomiędzy obszarami chronionymi,
- B - tereny ekosystemów leśnych, muraw i zarośli kserotermicznych, istniejącej i planowanej do urządzenia zieleni miejskiej, cmentarzy i ogródków działkowych,
- C - tereny rolne, tereny istniejącej i planowanej zabudowy, rekreacji, sportu i wypoczynku wraz z zielenią towarzyszącą,
- P - parki.

Według opracowanych dokumentacji przyrodniczych dotyczących szaty roślinnej miasta, strefy krajobrazowe posiadają bogatą mozaikę siedlisk florystycznych oraz towarzyszących im zbiorowisk roślinnych, co znajduje odzwierciedlenie w składzie flory naczyniowej. Wyróżniono na obszarze Kielc 12 grup siedliskowych gatunków, w których zinwentaryzowano 1095 dziko rosnących gatunków roślin naczyniowych, w tym: 84 gatunków podlegających całkowitej ochronie, 24 gatunki podlegające ochronie częściowej oraz 90 gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem, zamieszczonych na czerwonych listach oraz w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin. Występuje tu 12 podstawowych grup siedliskowych, w których trzon stanowią rośliny wchodzące w skład 4 grup siedliskowych: antropogenicznych zbiorowisk synantropijnych, naturalnych zbiorowisk leśnych i zaroślowych, na wpół naturalnych zbiorowisk wilgotnych i świeżych łąk, kserotermicznych muraw oraz ciepłolubnych zbiorowisk okrajkowych. Wzdłuż rzek Bobrzy, Sufragańca i Lubrzanki oraz w górnym odcinku Silnicy występują zbiorowiska o charakterze zaroślowym (*Alnetea glutinosea*, *Salicetea purpureae*) z udziałem wierzb wąskolistnych i szerokolistnych oraz olsy czarnej i topoli białej, wzbogaconych gatunkami zielnymi oraz bylinami nadwodnymi, a wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych spotykane są płaty roślinności szuwarowo-bagiennej (*Phragmitetea*) oraz nadwodnej (*Bidentetea tripartiti*). Ponadto w obrębie den dolin rzecznych występują różne postacie łąk z klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, a w dolinach rzek Bobrzy i Lubrzanki płaty roślinności z gatunkami torfowiskowymi. Częściowo strefy pokryte są zbiorowiskami leśnymi z klasy *Quercio-Fagetea* i *Vaccinio-*

Piceetea. Suche siedliska nawapienne występują w obrębie wzniesień (Pasma Kadzielniańskie), gdzie charakteryzują się obecnością półnaturalnych zbiorowisk muraw kserotermicznych (Festuco-Brometea) i ciepłolubnej roślinności okrajkowej z Trifolio-Geranietea sanguinei. U podnóża wzniesień oraz na piaszczystych obszarach nadrzecznych spotyka się niewielkie płyty roślinności muraw napiaskowych z klasy Sedo-Scleranthetea. Dużą powierzchnię w obrębie stref zajmują zbiorowiska siedlisk synantropijnych (ruderalnych i segetalnych), narażonych na mechaniczne uszkodzenia roślin. Ruderalne siedliska dolin rzecznych charakteryzują się obecnością fitocenoz z Bidentetea tripartiti i Isoeto-Nanojuncetea, a pola uprawne obfitują w zespoły roślinności segetalnej, np. Vicietum tetraspermae, Aphano-Matricarietum, Consolido-Brometum, Papaveretum argemones z klasy Secalietea.

Występująca fauna wykazuje bardzo silne związki ze strefami krajobrazowymi oraz z poszczególnymi siedliskami roślinnymi. Według opracowanych dokumentacji dotyczących świata zwierząt na terenie miasta, stwierdzono występowanie w obrębie stref krajobrazowych Obszaru:

- 39 gatunków ssaków, z czego 21 objętych ochroną ścisłą częściową i czynną
- 221 gatunków ptaków, według najnowszych badań Kielce są jednym z najbogatszych w ptaki miast w Polsce, a nawet w Europie;
- 14 gatunków gadów, w tym 3 gatunki chronione i zagrożone wyginięciem,
- 13 gatunków płazów, w tym 7 gatunków chronionych i zagrożonych wyginięciem,
- 86 gatunków motyli.

1. Część Obszaru funkcjonująca z Doliną Bobrzy.

Obszar obejmuje zachodnie części miasta (rejon Dobromyśla, Zalesia i Białogonu) funkcjonalnie związane z doliną rzeki Bobrzy oraz z ujściami jej lewobrzeżnych dopływów: rzeki Sufraganiec i rzeki Silnicy. W części południowej graniczy i powiązany jest z ustanowionym Chęcińsko-Kieleckim Parkiem Krajobrazowym, a w części wschodniej z Enklawą Parku Karczówka - Szczukowskie Góry. Na południe od obszaru występuje projektowany specjalny obszar SOO Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie Natura 2000 a w dolinie rzeki Bobrzy w rejonie Nałęczowa, Pietraszek, Dobromyśla i Podgórze oraz Góry Stokowej, Marmurek i Brusznia projektowany SOO Dolina Bobrzy Natura 2000. Pod względem fizycznogeograficznym obejmuje wschodnią wyniesioną część Grzbietu Jaworzniańskiego zbudowanego z wapieni dewońskich, a na pozostałym terenie zachodnią część Doliny Białogońskiej, którą z kierunku północnego na południe przecina rzeka Bobrza. Obszar doliny rzeki narażony jest na zalewanie wodami powodziowymi.

W tej części Obszaru wysokie wartości przyrodniczo - krajobrazowe reprezentuje strefa łąkowo - wodna obejmująca fito- i zoocenozy terenów otwartych związanych z doliną rzeki Bobrzy oraz strefa leśna ciągnąca się wzdłuż doliny wraz z ogrodem działkowym przy ulicy Janowskiej. Wymienione ciągi wypełnia strefa polno - łąkowa i strefa zurbanizowana obejmująca zwartą zabudowę Białogonu, Dobromyśla i Zalesia. Rozległy teren częściowo przekształconej doliny posiada duże walory geobotaniczne. Charakteryzuje się zróżnicowaniem siedlisk roślinności (torfowiskowa, łąkowa, szuwarowa, bagienna, wodna, zaroślowa i inne), gdzie spotyka się wiele gatunków (licznych jak na obszar miejski) prawnie chronionych i rzadkich. Cenne gatunki roślin występują na oczkach wodnych i starorzeczach między stawami w Białogonie a Szczukowskimi Górkami, na których wykształcają się płyty roślinności wodnej i bagiennej, a zwłaszcza malowniczy i piękny zespół „lilii wodnej” z obecnością rzadkich gatunków rdestnic, wywłócznika, grążela żółtego i grzybienia białego. Należy tu stwierdzić, że obszar zlikwidowanych Stawów Białogońskich posiadał najlepiej zachowane zbiorowiska wodne i bagienne w Górach Świętokrzyskich. Kolejnym obszarem o wysokich walorach geobotanicznych jest fragment przełomowej doliny Bobrzy w Słowiku. Wymienioną szatę roślinną uzupełniają siedliska borów mieszanych sosnowo-dębowych, zieleń łąkowa oraz zespoły roślinności kserotermicznej w obrębie wzniesień. Opisana strefa łąkowo-wodno-leśna pełni funkcję korytarza ekologicznego i zalicza się do najbardziej interesujących obiektów przyrodniczych miasta. Ponadto wzbogaca ją znaczna ilość ustanowionych pomników przyrody i proponowanych do takiej ochrony (grupy drzew pomnikowych).

Na Karczówce, Dalni i Grabinie oraz na terenach przyległych stwierdzono występowanie ogółem 571 gatunków roślin naczyniowych. Stanowi to około 30 % flory Kraju Świętokrzyskiej i około 23 % flory krajowej. Flora omawianych wzgórz jest więc wyjątkowo bogata, świadczy o bardzo dużej różnorodności siedlisk, do których powstania w zasadniczy sposób przyczyniła się prowadzona tu od wieków wielostronna działalność człowieka. Wymienione siedliska stanowią cenne miejsca bytowania i lęgów 117 gatunków ptaków (89 gatunków lęgowych), w tym 12 gatunków objętych ochroną: świstun, podgorzałka, błotniak łąkowy, kropiatka, łączak, zimorodek, dzięcioł zielonosiwy i czarny, jarzębatka, muchołówka mała, gąsiorek i czeczotka. Są one korzystne do rozmnażania i rozwoju ssaków, gadów i płazów. Występuje tu wiele gatunków świata zwierząt, w tym gatunki chronionych: ssaków - kret, ryjówka aksamitna i malutka, rzęsorek rzeczek, nocek wąsatek i rudy, karczownik ziemnowodny, mysz zaroślowa, badyłarka; gadów - jaszczurka zwinka i żyworodna, gniewosz plamisty oraz żmija zygzakowata; płazów - traszka grzebieniasta, kumak nizinny, żaba moczarowa, rzekotka drzewna, ropucha zielona. Ponadto występują tu

gatunki entomofauny wodnej i malakofauny: ślimaki i małże. Przedstawione powyżej walory florystyczne i faunistyczne tej części Obszaru mogą zostać wzbogacone z chwilą planowanego odtworzenia Stawu Białogońskiego.

Teren posiada duże walory kulturowe liczące się nie tylko w regionie, ale również w kraju. Szczególna koncentracja zabytków występuje na terenie Białogonu, gdzie zachowały się pozostałości Zakładów Białogońskich z lat 1814-39 oraz układ przestrzenny osiedla przyfabrycznego - powstałego równoległe z zakładami. Całość objęta jest strefą ochrony konserwatorskiej, w tym teren zakładu i jego sąsiedztwo podlega dodatkowo ochronie archeologicznej (stanowisko "Białogon"), w związku z występowaniem tu reliktyw hut miedzi, ołowiu i srebra, mielerzy i kuźnic oraz urządzeń hydrotechnicznych, funkcjonujących od schyłku XVI wieku. Zakłady znane jako "Huta Aleksandra", rozbudowane staraniem Stanisława Staszica, a później - Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, przewidziane były jako główny ośrodek przemysłu metalowego ówczesnego Królestwa Polskiego. Wzdłuż ulic wybiegających promieniście z placu przyfabrycznego zlokalizowanych jest ponad 20 charakterystycznych wolnostojących domów pracowniczych dla urzędników i robotników -głównie z lat 1824-37. Fragment pierwotnego placu przyfabrycznego zajmuje od drugiej dekady XX wieku dominanta wartościowego architektonicznie zespołu zabytkowego drewnianego kościoła parafialnego z roku 1917, zaprojektowanego w stylu zakopiańskim. Drugi fragment placu wypełnia niewielki park z pomnikiem Stanisława Staszica wśród starodrzewia. Ponadto w krajobrazie kulturowym tej części Obszaru wyróżniają się pozostałości parku folwarcznego w Nałęczowie, z pomnikowymi okazami starodrzewu, zespół drewnianego dworku z otaczającym ogrodem i parkiem (również z pomnikowym starodrzewem) w Dobromyślu oraz w rozwidleniu Bobrzy i Sufragańca nieczynny już drewniany młyn "Pietraszki" - zbudowany w roku 1921, następca serii młynów znanych tu od XVI wieku.

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego tereny w rejonie Zalesia zostały częściowo przeznaczone do wprowadzenia zabudowy mieszkaniowej niskiej intensywności. Planuje się tu również budowę nowej drogi relacji Szczukowskie Górci - Białogon oraz odbudowę Białogońskiego zbiornika wodnego.

Główne antropopresje dla terenu wiążą się z intensywną urbanizacją terenów miejskich, silnie napierającą w kierunku doliny Białogońskiej. Również bardzo uciążliwe jest oddziaływanie komunikacji, a szczególnie przecinającej teren ulicy Krakowskiej, głównych ulic i tras kolejowych, z czym wiążą się problemy zanieczyszczeń, a także istnienia barier ekologicznych utrudniających funkcjonowanie korytarza ekologicznego jakim jest dolina rzeki Bobrzy.

Najważniejszą funkcją terenu jest ochrona wód powierzchniowych w rzece Bobrzy, ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP - Kielce, jak i strefy ochrony pośredniej dla ujęcia w Białogonie zaopatrującego znaczną część miasta w wodę. Obszar doliny rzeki Bobrzy narażony jest na zalewanie wielkimi wodami powodziowymi przez co został wyłączony z zabudowy.

2. Część Obszaru funkcjonująca z Doliną Sufragańca

Obszar obejmuje dwa północno - zachodnie tereny miasta funkcjonalnie związane z doliną rzeki Sufraganiec i jej lewobrzeżnego dopływu rzeki Sufragańczyka. Pierwszy rozciąga się wzdłuż dolin od Gruchawki, przez Niewachłów do rejonu Szczukowskich Górci i Czarnowa Rządowego, a w skład drugiego wchodzi tereny północnych stoków Góry Dalni i Góry Grabina. W części południowej obydwie tereny graniczą i są powiązane z ustanowionym Chęcińsko - Kieleckim Parkiem Krajobrazowym (Enklawa Parku Karczówka - Szczukowskie Górci). Wzdłuż granicy administracyjnej miasta teren powiązany jest przyrodniczo i krajobrazowo z ustanowionym Podkieleckim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Pod względem fizycznogeograficznym obszar obejmuje część mezoregionu Gór Świętokrzyskich i położony jest w strefie dolinnej (stanowiącej jądro synkliny niewachlowskiej), pomiędzy Pasmem Kostomłockim na północy i Pasmem Kadzielniańskim na południu.

W rejonie Gruchawki i Niewachłowa dolina rzeki Sufragańczyka wraz z zalesionym wzniesieniem Buk oraz osadnikiem popiołów Elektrociepłowni Kielce stanowi fragment Obszaru o wysokich walorach przyrody. Obejmuje on tereny występowania naturalnych lasów (buczyn) z dorodnym drzewostanem i otwartych wilgotnych łąk, którym towarzyszą lasy sosnowo - jodłowe, a w miejscach bardziej wilgotnych na dnie doliny - lasy olchowe o charakterze łągowym i niskich grądów. Występują tu również zróżnicowane siedliska roślinności szuwarowej, bagiennej, wodnej i zaroślowej. W wymienionych siedliskach występuje wiele gatunków roślin chronionych i rzadkich (ciemnieszka zielona, lilia złotogłów, tojad dzióbasty, mieczyk dachówkowaty, rosiczka okrągłolistna, widłaki i inne). Pozostały teren od Niewachłowa do Czarnowa w obrębie doliny Sufragańca charakteryzuje się umiarkowanymi walorami geobotanicznymi. Występują tu wilgotne łąki i lasy sosnowe o charakterze ubogich borów świeżych, z rzadko pojawiającymi się gatunkami roślin chronionych. W rejonie stoków Góry Dalni i Grabiny występuje roślinność o charakterze muraw kserotermicznych oraz ciepłolubnych zarośli, z licznymi chronionymi gatunkami kalcyfilnymi. Ponadto szatę roślinną terenu wzbogaca duża ilość ustanowionych pomników przyrody i proponowanych do takiej ochrony (grupy drzew pomnikowych) oraz zieleń ogrodów przydomowych. W bliskim rejonie Gru-

chawki (gm. Miedziana Góra) istnieje leśny rezerwat przyrody Sufraganiec chroniący dobrze zachowany i typowy fragment boru mieszanego.

Wymienione siedliska w obrębie Obszaru wraz z osadnikiem popiołów EC Kielce stanowią cenne miejsca bytowania i lęgów 126 gatunków ptaków (89 gatunków lęgowych), w tym 14 gatunków objętych ochroną: błotniak łąkowy, kobczyk, sieweczka obrożna, biegus zmienny, batalion, łączak, rybitwa rzeczna, zimorodek, lerka, podróżniczek, jarzębatka, muchołówka mała, gąsiorek i czeczotka. Są to tereny korzystne do rozmnażania i rozwoju ssaków, gadów i płazów. Występuje tu wiele gatunków świata zwierząt, w tym gatunki chronionych: ssaków - kret, ryjówka aksamitna i malutka, rzęsorek rzeczek, nocek wąsatek i rudy, karlik malutki, karczownik ziemnowodny, mysz zarostowa, wiewiórka pospolita; gadów - jaszczurka zwinka i żyworodna, żmija zygzakowata; płazów - traszka grzebieniasta, kumak nizinny, żaba moczarowa, rzekotka drzewna, ropucha zielona, ropucha paskówka, grzebiuszka ziemna. Doliny Sufragańczyka i Sufragańca zachowały charakter cennych ekologicznych stref łąkowo-wodnych, pełniących ważną funkcję korytarza ekologicznego, gdzie wraz z przylegającymi strefami leśnymi stanowią w dużym stopniu nie przekształcony fragment przyrodniczo-krajobrazowy obszaru miasta. Wzdłuż korytarza ekologicznego układ ten uzupełnia strefa polno-łąkowa z istniejącą zabudową w formie ulicówek.

Na całym obszarze dominuje obecnie zabudowa współczesna, niemniej można tu spotkać obiekty zabytkowe oraz o cechach zabytkowych. Funkcjonuje tu kościół parafialny pod wezwaniem MB Częstochowskiej zlokalizowany przy skrzyżowaniu ul. Batalionów Chłopskich i ul. Malików oraz w Niewachlowie nad Sufragańcem przy ulicy Łódzkiej zlokalizowana jest murowana z cegły kapliczka św. Jana Nepomucena z XIX wieku (z zachowaną dużą figurą świętego). Ponadto występują tu dwa stanowiska archeologiczne: XVII-XIX- wieczne stanowisko huty miedzi i ołowiu w Niewachlowie w rejonie ulicy Miedzianej oraz stanowisko „Jarząbek” (ślady osadnictwa), zlokalizowane w rejonie ulicy Jarząbek. Zachowanymi pozostałościami historycznej huty jest zarys dawnego, dużego stawu, fragmenty grobli ziemnej, po której prowadzi ulica Miedziana, oraz resztki żużłisk miedzi po południowej i zachodniej stronie stawu.

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego miasta teren planuje się w małym stopniu przekształcić na cele budownictwa mieszkaniowego (niska intensywność), a w ujściowym odcinku rzeki Sufragańczyk zamierza się wybudować zbiornik wodny o takiej samej nazwie.

Główne antropopresje dla Obszaru wiążą się z intensywną urbanizacją terenów miejskich w rejonie Czarnowa, silnie napierającą w kierunku doliny rzeki Sufraganiec. W części północnej miasta zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie istniejące i planowane obiekty przemysłowe (w tym Elektrociepłownia Kielce) mogą stworzyć zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych i atmosfery. Także bardzo uciążliwe jest oddziaływanie komunikacji, a szczególnie przecinającej teren ulicy Łódzkiej oraz trasy kolejowej Kielce - Częstochowa, z czym wiążą się problemy zanieczyszczeń, a także barier ekologicznych, utrudniających funkcjonowanie korytarza ekologicznego doliny rzeki Sufraganiec.

Najważniejszą funkcją terenu jest ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem ściekami bytowymi i przemysłowymi pochodzącymi z domków jednorodzinnych i obiektów przemysłowych, ściekami deszczowymi spływającymi z dróg (obwodnica) i ulic oraz ochrona wód podziemnych, z uwagi na położenie terenu w. strefie zasilania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP - Kielce (obszary ochrony). Obszary dolin rzek Sufragańczyka i Sufragańca narażone są na zalewanie wielkimi wodami powodziowymi przez co zostały wyłączone z zabudowy.

3. Część Obszaru funkcjonująca z Doliną Silnicy.

Obszar przebiega przez centralne tereny miasta i funkcjonalnie związany jest z doliną rzeki Silnicy. Pod względem fizycznogeograficznym obejmuje część Gór Świętokrzyskich, reprezentowanych przez fragmenty twarżycelowych pasm zbudowanych z węglanowych skał dewońskich, rozdzielonych doliną rzeki Silnicy. Wypływająca z Pasma Masłowskiego (Góra Sosnowica) rzeka, płynie na południe przez miasto doliną strukturalną utworzoną na wychodniach skał mniej odpornych (łupki lub mniej odporne wapienie). Przecina ona odcinkami dolin przelomowych wzniesienia Pasma Masłowskiego oraz zachodnią część Grzbietu Szydłowskiego i Pasma Kadzielniańskie. Od miejsca przecięcia Pasma Kadzielniańskiego (ulica Krakowska) skręca na zachód i płynie przez Dolinę Białogońską gdzie koło Białogonu uchodzi do rzeki Bobrzy. Ponadto w obrębie Pasma Kadzielniańskiego teren obejmuje częściowo południowe stoki Góry Karczówka, Kadzielnię oraz poszczególne wzniesienia rozciągające się na wschód, łącznie ze wzniesieniem Psich Górek.

W części północnej graniczy on z ustanowionym Podkieleckim Obszarem Chronionego Krajobrazu oraz z projektowanym SOO Ostoja Wierzejska Natura 2000, obejmującym kompleks leśny na Górze Wierzejskiej, a w rejonie Doliny Białogońskiej graniczy oraz jest powiązany przyrodniczo i krajobrazowo z Chęcińsko - Kieleckim Parkiem Krajobrazowym (na południu) i z jego Enklawą Karczówka - Szczukowskie Górki (na północy). W granicach terenu istnieje ustanowiony w 1962 r. rezerwat przyrody nieożywionej Kadzielnia o powierzchni 0,6 ha, którego przedmiotem ochrony jest grupa skał wapiennych o malowniczej morfologii, odsłoniętych w wyniku dawnej eksploatacji.

W obszarze wysokie wartości przyrodniczo-krajobrazowe reprezentuje strefa łąkowo-wodna obejmująca fito- i zocoenozy terenów otwartych związanych z górną i dolną częścią doliny rzeki Silnicy oraz strefa leśna i zadrzewiona ciągnąca się wzdłuż doliny wraz z parkami miejskimi i ogrodami działkowymi. Wymienione ciągi częściowo wypełnia strefa zurbanizowana obejmująca zwartą zabudowę miasta. Szata roślinna jest zróżnicowana, miejscami o dużych walorach przyrodniczych. Wzdłuż rzeki Silnicy występują trzy odcinki charakterystyczne pod względem stanu zachowania roślinności. W odcinku górnym od północnej granicy administracyjnej miasta do zalewu na SzydłóWKu (najmniej przekształconym przez człowieka) wykształciły się różnorodne zbiorowiska leśne, torfowiskowe i wilgotnych łąk. W krajobrazie doliny dominują małe fragmenty lasów łągowych, niskich grądów i fragmenty olsów, a partie zboczowe zajmują małe zbiorowiska lasów szpilkowych i borów mieszanych. Dno doliny oprócz formacji leśnych (lasy olchowe) zajmują otwarte zbiorowiska wilgotnych łąk oraz fragmenty torfowisk, z wieloma gatunkami roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych (ciemnieszka zielona, lilia złotogłów, tojad dzióbaty, czosnek niedźwiedzi, mieczyk dachówkowaty, rosiczka okrągłolistna, storczyki, widłaki i wiele innych gatunków). Wraz z biegiem rzeki na dnie doliny coraz częściej w miejsce łągów wykształcają się zbiorowiska łąk kośnych.

Odcinek doliny Silnicy od zalewu do ulicy Solnej stanowi najmniej atrakcyjny fragment rzeki, z uwagi na przebieg przez zurbanizowany obszar miasta. Wody rzeki w tym rejonie zasilane są ściekami, co powoduje, że ten odcinek jest w dużym stopniu pozbawiona życia biologicznego. Występująca szata roślinna ma charakter synantropijny i zlokalizowana jest w formie grup drzew wzdłuż trwale utwardzonych ciągów spacerowych i rowerowych (malowniczych krajobrazowo).

Na pozostałym odcinku aż do Białogonu, dolina Silnicy charakteryzuje się różnym stanem przekształceń przez człowieka. Miejscami ma ona charakter synantropijny w obrębie którego pojawiają się zbiorowiska łąkowe, którym towarzyszą rzadsze elementy florystyczne. Cennym elementem szaty roślinnej na tym odcinku doliny są utworzone parki miejskie i ogród zamkowy, z dorodnym pielęgowanym drzewostanem, w którym występują rzadkie gatunki drzew i krzewów. Wysokie walory przyrodnicze posiadają też drzewostany zlokalizowane w obrębie cmentarzy komunalnych przy ulicy Ściegiennego oraz ciepłolubna roślinność o charakterze muraw kserotermicznych porastająca wapienne skałki na Kadzielni i Psich Górkach. Teren Psich Górki przeznacza się do utworzenia użytku ekologicznego. Szatę roślinną terenu wzbogaca duża ilość ustanowionych pomników przyrody i proponowanych do takiej ochrony, zwarta zieleń leśna i parkowo-rekreacyjna w rejonie Stadionu na Pakoszu oraz zieleń ogrodów działkowych. W rejonie południowo-wschodnich stoków Góry Karczówki (ul. Karczówkowska) został zaprojektowany Świętokrzyski Ogród Botaniczny. Wszystkie wymienione tereny są cenne dla łągów ptaków, w tym wodno-błotnych (zalew, staw miejski z parkiem) oraz tworzą dogodny warunki miejsc bytowania, rozmnażania i rozwoju płazów, gadów, drobnych ssaków, entomofauny wodnej i malakofauny: ślimaki i małże. Stanowią one miejsca bytowania i łągów 131 gatunków ptaków (89 gatunków łągowych), w tym 18 gatunków objętych ochroną: nur czamoszy, bączek, bocian czarny, kobczyk, drzemlik, mewa mała, rybitwa rzeczna i czarna, zimorodek, dzięcioł zielonosiwy, czarny, białoszy i średni, lerka, podróżniczek, jarzębatka, gąsiorzek i czeczotka. Są one korzystne do rozmnażania i rozwoju ssaków, gadów i płazów. Występuje tu wiele gatunków świata zwierząt, w tym gatunki chronionych: ssaków - jeż, kret, ryjówka aksamitna i malutka, rzęsorek rzeczek, nocek wąsatek i rudy, mroczek późny, karlik malutki, borowiec wielki, gacek brunatny, mopek, karczownik ziemnowodny, mysz zaroślowa, wiewiórka pospolita, łasica; gadów - jaszczurka zwinka, żmija zygzakowata; płazów - traszka grzebieniasta, żaba moczarowa, rzekotka drzewna, ropucha zielona, grzebiuszka ziemna.

Obszar i jego bliski rejon jest fragmentem miasta posiadającym duże walory kulturowe i zasoby dziedzictwa kulturowego, liczące się nie tylko w regionie, ale również w kraju. Występują tu obiekty i zespoły zabytkowe: Pałac Biskupów Krakowskich z odbudowanym ogrodem włoskim, bazylikowy kościół katedralny NMP, murowany pałacyk Zielińskiego, Kadzielnia jako amfiteatr, drewniany dworek Laszczyków, Park Miejski (jeden z pierwszych w Polsce parków publicznych), cmentarz Stary z XIX-XX wieku, kościół drewniany z XIX wieku w Dąbrowie, pałacyk-willa dyrektora gimnazjum, kalwaryjskie kapliczki Męki Pańskiej od parku wzdłuż ulicy Karczówkowskiej, międzywojenne założenie parkowo-rekreacyjne od Domu PWiWF do terenów na Stadionie włącznie (Park XX-lecia Niepodległości), skwer koło katedry po historycznej kanonii sieradowickiej i późniejszej cerkwi z XIX/XX wieku. Znaczna część zabytków z tego terenu podlega szczególnej ochronie konserwatorskiej przez wpisanie do rejestru dóbr kultury. Tereny istniejących tu koncentracji zabytków objęte są strefą ochrony konserwatorskiej (Wzgórze Zamkowe, miejski układ urbanistyczny) i ochroną wglądów krajobrazowych (jak na przykład w rejonie Karczówki) oraz w części objęte są dodatkowo strefami ochrony archeologicznej (zwłaszcza rejon kolegiaty romańskiej). Występuje tu skupisko muzeów o randze krajowej i ponadregionalnej. W granicach Obszaru występuje wiele miejsc pamięci narodowej i miejsc historycznych, zarówno w formie obiektów jak i terenów, w tym upamiętnionych pomnikami lub płytami pamiątkowymi.

W krajobrazie Obszaru wybijają się punkty i ciągi widokowe zlokalizowane przy ulicy Sikorskiego, na Kadzielni i Psich Górkach, z których roztaczają się malownicze, szerokie i dalekie panoramy miasta oraz wzniesień Gór Świętokrzyskich.

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego tereny w małym stopniu przeznacza się do wprowadzenia zabudowy mieszkaniowej niskiej intensywności. Planuje się w rejonie ulicy Warszawskiej oraz Pakosza budowę odcinków nowych dróg dla usprawnienia układu komunikacyjnego miasta. Częściowo tereny w rejonie istniejącego Zalewu na Szydłówniku i Stadionu na Pakoszu oraz przy Karczówce przeznacza się pod zabudowę usług rekreacji, sportu i wypoczynku. Rozwój tego rodzaju usług bezpośrednio w obrębie miasta stworzy dogodne miejsca dla wypoczynku ludności i znacznie rozwinie działania na rzecz wzbogacenia walorów krajobrazowych obszaru. Ponadto w rejonie ulicy Witosa projektuje się budowę zbiornika wodnego Podstefaniec.

Główne antropopresje dla terenu wiążą się z intensywną urbanizacją terenów miejskich, silnie napierającą w kierunku doliny Silnicy. Także bardzo uciążliwe jest oddziaływanie komunikacji, a szczególnie przecinającej teren ulicy Warszawskiej i Krakowskiej, głównych ulic i tras kolejowych, z czym wiążą się problemy zanieczyszczeń, a także tworzenia barier ekologicznych utrudniających funkcjonowanie korytarza ekologicznego jakim jest dolina rzeki Silnicy. Znaczną barierę ekologiczną w ciągu doliny tworzy na odcinku Al. IX Wieków Kielce do ulicy Solnej zwarta zabudowa śródmieścia.

Najważniejszą funkcją terenu jest ochrona wód powierzchniowych w rzece Silnicy, ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP - Kielce, jak i strefy ochrony pośredniej dla ujęcia w Białogonie zaopatrującego znaczną część miasta w wodę. Obszar doliny rzeki Silnicy narażony jest na zalewanie wielkimi wodami powodziowymi przez co został wyłączony z zabudowy. Granica zalewania wielkimi wodami stanowi zarazem w terenie linię nieprzekraczalną zabudowy.

4. Część Obszaru funkcjonująca w obrębie Grzbietu Szydłowskiego.

Obszar obejmuje dwa północno-wschodnie tereny miasta w obrębie Parku im. A. Dygasińskiego, Góry Szydłowskiej (328,1 m npm) i Świniej Góry (346,2 m npm). W części wschodniej (wzdłuż granicy administracyjnej) graniczą one oraz są powiązane z ustanowionym Podkieleckim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Pod względem fizycznogeograficznym obszar obejmuje część Gór Świętokrzyskich (Pasmo Szydłowskie) reprezentowanych przez twarde wzniesienia zbudowane z osadów dewońskich (wapień płytowe oraz łupki). Cały obszar stanowi mało przekształcony fragment krajobrazowy miasta, jedynie z zabudową mieszkaniową wzdłuż ulic: Szydłówek Górny, Bęczkowskiej i usługową przy ulicy Radomskiej oraz rejonem ogrodów działkowych. W krajobrazie wybijają się liczne punkty i ciągi widokowe, z których roztaczają się we wszystkich kierunkach malownicze, szerokie i dalekie panoramy miasta oraz poszczególnych pasm Gór Świętokrzyskich.

Szata roślinna na powyższym terenie jest uboga i ma wyłącznie charakter synantropijny. Związana jest z kształtowaną roślinnością parku, nie uprawianych pól i łąk oraz samosiejkami zadrzewień i zakrzewień. W rejonie Świniej Góry szatę roślinną kształtują uprawiane rozległe ogrody działkowe, stanowiące miejsce wypoczynku znacznej liczby ludności miasta oraz niewielki fragment lasu. W obniżeniu dolinowym ciągnącym się wzdłuż ogrodów działkowych występują ciekawe zbiorowiska roślinności wilgotnych łąk. Wymienione tereny stanowią miejsca bytowania i lęgów 119 gatunków ptaków (64 gatunków lęgowych), w tym 17 gatunków objętych ochroną: kania ruda, bielik, błotniak stawowy, orzeł przedni, drzemlik, sokół wędrowny, bekasik, dubelt, lelek, zimorodek, dzięcioł biało-grzbiety, lerka, płochacz halny, muchołówka białoszyja, gąsiorek i czeczotka. Są one korzystne do rozmnażania i rozwoju ssaków, gadów i płazów. Występuje tu gatunki chronionych: ssaków - jeż, kret, ryjówka aksamitna i malutka, karlik malutki, boro-wiec wielki, gacek brunatny, mysz zarostowa, wiewiórka pospolita, łasica; gadów - jaszczurka zwinka, żmija zygzakowata; płazów - żaba moczarowa, grzebiuszka ziemna.

Wschodnia część Grzbietu Szydłowskiego jest najmniej zasobnym terenem w elementy dziedzictwa kulturowego. Wyrobiska występujące na południowym i wschodnim stoku Świniej Góry są świadkami historycznej eksploatacji rudy żelaza oraz późniejszego wydobycia kwarcytów dolnodewońskich.

Główne antropopresje dla terenu wiążą się z intensywną urbanizacją terenów miejskich wzdłuż Al. Solidarności i ulicy Radomskiej oraz ulicy Warszawskiej silnie napierającą w kierunku terenów cennych krajobrazowo. Także bardzo uciążliwe jest oddziaływanie ruchu komunikacyjnego wzdłuż trasy wylotowej na Warszawę, z czym wiążą się problemy zanieczyszczeń i hałasu. Najważniejszą funkcją terenu jest ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem ściekami deszczowymi spływającymi z dróg oraz ochrona wód podziemnych, z uwagi na położenie terenu w strefie ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych - Kielce oraz w strefie zasilania zbiornika.

5. Część Obszaru funkcjonująca z Doliną Lubrzanki.

Obszar obejmuje trzy oddzielne wschodnie i południowe tereny miasta związane bezpośrednio z doliną rzeki lub położone w obrębie jej zlewni.

Pierwszy rozległy rozciąga się od Wietrzni przez Zagórze, Nowy Folwark, Domaszowice, po Cedro-Mazur i Mójczę. Cały obszar stanowi mało przekształcony fragment krajobrazowy miasta, jedynie z zabudową mieszkaniową i częściowo usługową o cechach wiejskich. W części wschodniej obejmuje on dolinę rzeki Lubrzanki wraz ze zbiornikiem wód powierzchniowych „Mójcza”, która graniczy i jest powiązana z ustanowionym Podkieleckim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Na Lubrzance w rejonie zbiornika „Mójcza” projektowany jest duży zbiornik wodny, którego powierzchnia będzie przekraczać 100 ha. Co najmniej 50% powierzchni zbiornika będzie leżeć na granicach Kielc na obszarze Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W granicach Obszaru istnieje ustanowiony w 1999 r. rezerwat przyrody nieożywionej Wietrznia o powierzchni 17,95 ha, którego przedmiotem ochrony są resztki wzgórze w Paśmie Kadzielniańskim z wyrobiskiem wapieni dewońskich. Na północ od rezerwatu w celu zachowania walorów przyrodniczych zbiornika wodnego o powierzchni 1 ha (ze zróżnicowanymi biotopami) został ustanowiony użytek ekologiczny. Część terenów w rejonie Folwarku stanowią ogródki działkowe, a Cedro-Mazur cmentarz komunalny. Pod względem fizycznogeograficznym Obszar położony jest w obrębie wzniesień Pasma Kadzielniańskiego rozciągającego się w kierunku Domaszowic, zbudowanego z wapieni dewońskich, jako osiowy fragment synkliny kieleckiej, która w kierunku południowym przechodzi w antyklinę dymińską zaznaczoną wychodniami skał staropaleozoicznych. Pozostałe tereny przylegające do Pasma obejmują fragment Doliny Kielecko-Łagowskiej.

Szata roślinna w obrębie Pasma jest niezbyt atrakcyjna geobotanicznie i w dużej części ma wyłącznie charakter synantropijny. Związana jest z roślinnością uprawianych pól oraz zadrzewieniami i zakrzewieniami powstającymi w wyniku sukcesji naturalnej, a w obrębie wierzchołków wzniesień występują płaty roślinności kserotermicznej. Dolina Lubrzanki wraz z przylegającym kompleksem leśnym stanowi malowniczy krajobraz okalający fragment wschodniej granicy Kielc. Spotyka się tutaj roślinność łąkową o różnym stopniu wilgotności, wodną, szuwarową, bagienną i zaroślową. Podobna roślinność występuje w dolinie bocznej ciekupadającego do rzeki (Zagórka). Wymieniona roślinność charakteryzuje się bogactwem florystycznym oraz występowaniem gatunków roślin chronionych i zagrożonych wyginięciem. Układ dolin zachował charakter cennej ekologicznie strefy łąkowo-wodnej, pełniącej ważną funkcję korytarza ekologicznego, gdzie wraz z przyległą strefą leśną stanowi w dużym stopniu nie przekształcony fragment przyrodniczo-krajobrazowy obszaru miasta. Wzdłuż korytarza ekologicznego układ ten uzupełnia strefa polno-łąkowa z istniejącą zabudową w formie ulicówek oraz rejonów ogrodów działkowych i cmentarza. Wszystkie wymienione tereny są cenne dla lęgów ptaków, w tym wodno-błotnych (zbiorniki wodne, doliny) oraz tworzą dogodne warunki miejsc bytowania, rozmnażania i rozwoju płazów, gadów, drobnych ssaków, entomofauny wodnej i malakofauny: ślimaki i małże. Stanowią one miejsca bytowania i lęgów 134 gatunków ptaków (96 gatunków lęgowych), w tym 12 gatunków objętych ochroną: bocian biały, świstun, błotniak stawowy i zbożowy, rybołów, drzemlik, kropiatka, zimorodek, dzięcioł czarny, lerka, gąsiorek i czeczotka. W rejonie rezerwatu „Wietrznia”, użytku ekologicznego, zbiornika „Mójcza”, Zagórki i doliny Lubrzanki występuje wiele gatunków zwierząt, w tym gatunki chronione: ssaków - jeż, kret, ryjówka aksamitna i malutka, rzęsorek rzeczek, nocek rudy, mroczek późny, borowiec wielki, karczownik ziemnowodny, badylarka, mysz zaroślową, wiewiórka pospolita, łasica; gadów - jaszczurka zwinka, gniewosz plamisty (Wietrznia), żmija zygzakowata; płazów - traszka grzebieniasta, kumak nizinny, żaba moczarowa, rzekotka drzewna, ropucha zielona oraz gatunek endemiczny kumaka o cechach pośrednich, z przewagą cech kumaka górskiego.

W obrębie wierzchołków wzniesień Pasma Kadzielniańskiego zaznaczają się liczne punkty i ciągi widokowe, z których roztaczają się we wszystkich kierunkach malownicze, szerokie i dalekie panoramy miasta oraz poszczególnych pasm Gór Świętokrzyskich. Ponadto rejon doliny Lubrzanki jest pięknym miejscem rekreacyjnym dla mieszkańców Kielc.

Druga i trzecia część Obszaru uzupełnia powiązania krajobrazowe i przyrodnicze terenów w obrębie zlewni rzeki Lubrzanki. Tereny położone są w rejonie Bukówki i Dymina, gdzie przylegają do granicy ustanowionego Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego (Bukówka) oraz Chęcińsko - Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, jako otuliny Parku i Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dyminy). Obszar w Bukowce zachował krajobrazowe cenny charakter strefy leśnej, a w rejonie Dymina obejmuje strefę polno-łąkową. W tych rejonach za wyjątkiem gatunków wodnych, świat zwierząt jest podobny do przedstawionego jego opisu w części pierwszej.

Obszar z enklawami rejonu Bukówki i Dymina jest ubogi w zabytki objęte ewidencją i rejestrem konserwatorskim, natomiast posiada stosunkowo liczne obiekty o cechach zabytkowych i miejsca związane z historycznym osadnictwem oraz techniką. Wśród uznanych zabytków wyróżnia się drewniana kaplica z połowy XIX wieku pod wezwaniem Matki Boskiej - usytuowana w Zagórze Górnym oraz rozległy zespół koszar 4 Pułku Legionów „Bukówka”, wybudowanych w latach 1928-35.

Główne antropopresje dla terenu wiążą się z intensywną urbanizacją terenów miejskich, silnie napierającą w kierunku doliny Lubrzanki oraz krajobrazowo cennych wzniesień. Także bardzo uciążliwe jest oddziaływanie komunikacji, a szczególnie przecinającej teren ulicy Sandomierskiej, jako drogi krajowej oraz ulicy Ściegiennego, z czym wiążą się problemy zanieczyszczeń, hałasu, a także barier ekologicznych utrudniających funkcjonowanie powiązań przyrodniczych.

Najważniejszą funkcją terenu jest ochrona wód powierzchniowych w rzece Lubrzance, ochrona Głównych Zbiorników Wód Podziemnych GZWP - Kielce i Gałęzice - Borków, jak i stref ochrony pośredniej ujęć wody. Obszar doliny rzeki Lubrzanki narażony jest na zalewanie wielkimi wodami powodziowymi, przez co został wyłączony z zabudowy.

6. Parki miejskie i skwery.

Aktualizacja Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obejmuje wprowadzenie dodatkowego obszaru - parki miejskie i skwery, który obejmuje 14 parków i terenów zieleni położonych na terenie miasta Kielce, w tym: Park Slichowice, Park Czarnów, Teren zieleni przy pomniku Homo Homini, Skwer Józefa Piłsudskiego, Park im. Stanisława Staszica, Wzgórze Zamkowe, Skwer Stefana Żeromskiego, Park im. Adolfa Dygasińskiego, Park nad Zalewem, Skwer Szarych Szeregów, Park Kadzielnia, Park Brzezinki, Park Baranowski.

Miejskie tereny zieleni są ważnym elementem wyznaczania jakości życia w mieście, służą mieszkańcom jako tereny rekreacji, sportu i wypoczynku. Stanowią integralną część miejskiego systemu przyrodniczego wchodzącego w skład Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, pełnią także ważną funkcję korytarzy ekologicznych. Ich utrzymanie jest częścią zadań ochrony środowiska realizowanych przez samorządy zgodnie z zapisami ustaw: prawo ochrony środowiska, o ochronie przyrody, o zagospodarowaniu przestrzennym, prawo wodne. O ich stan winien zadbać władający terenem. Ustalona w Polsce dla planów zagospodarowania przestrzennego przez MGTiOŚ norma terenów zieleni na 1 mieszkańca wynosi aktualnie 12 m². W Kielcach na 1 mieszkańca przypada obecnie ok. 6,5 m² parków i terenów zieleni.

Dotychczasowe granice obszarów parkowych miały charakter umowny (poza Parkiem im. Stanisława Staszica ustanowionym 17 grudnia 1957 roku ze zmianą 15 lutego 1972 roku). Nowelizacja uchwały wprowadza możliwość precyzyjnego określenia ich granic, co zostało przedstawione w części kartograficznej.

Opis granic Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

1. Granica części Obszaru funkcjonującego z Doliną Bobrzy

Granica obejmuje teren miasta od przecięcia linii kolejowej Warszawa-Kraków z ul. Krakowską w Słowiku, następnie biegnie w kierunku północno-zachodnim przez Zalesię wzdłuż linii kolejowej do ul. Zgórskiej, następnie ul. Zgórską. Dalej skręca na północ ul. Ślazi do ul. Łopuszańskiej, dalej na zachód ul. Łopuszańską do granicy administracyjnej Kielc z gmina Piekoszów (jako wspólna granica z ustanowionym Chęcińsko-Kieleckim Parkiem Krajobrazowym). Dalej granica skręca na północ i biegnie granicą administracyjną miasta do rzeki Bobrzy, dalej na południowy-wschód wzdłuż rzeki Bobrzy, dalej na wschód granicą administracyjną Kielc do ul. Machniowickiej i dalej tą ulicą do ul. Bobrowej i ta ulicą a następnie ul. Pietraszki, dalej skręca na południowy-zachód do ujścia Sufragańca do Bobrzy i następnie ponownie do ul. Pietraszki skąd skręca na wschód na Górę Stokową. Od Góry Stokowej biegnie na południe do ujścia Silnicy do Bobrzy. Od ujścia Silnicy do Bobrzy granica łukiem nieco na południe od rzeki Silnicy biegnie do Osiedla Białogon, następnie na północ od zabudowań tego Osiedla do ul. Fredry, dalej ul. Fredry i ul. Jaskólcą do ul. Krakowskiej, następnie przecina ul. Krakowską i biegnie ul. Na Ługach do granicy lasu będącej północną granicą Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego. Następnie tą granicą do przecięcia linii kolejowej z ul. Krakowską gdzie zamyka opisywany teren.

2. Granica części Obszaru funkcjonującego z Doliną Sufragańca

Granica obejmuje obszar miasta od skrzyżowania ul. Podklasztornej z ul. Bernardyńską, dalej biegnie na zachód ul. Bernardyńską, następnie łukiem na Górę Dalnią dalej na Górę Grabinę od niej na południe przecina ul. Grabinów i biegnie do ul. Gromadzkiej od niej na Górę Brusznię, następnie na Górę Marmurek i dalej na Górę Stokową i następnie do ujścia Silnicy do Bobrzy. Od ujścia Silnicy do Bobrzy granica biegnie do ul. Pietraszki następnie ul. Pietraszki i ul. Bobrową do ul. Machniowickiej. Dalej biegnie ul. Machniowicką na wschód granicą administracyjną Kielc do ul. Pradło i dalej tą ulicą na północ cały czas wzdłuż granic administracyjnych miasta Kielc do północnej obwodnicy Kielc, następnie wzdłuż tej obwodnicy do ul. Iglastej i następnie na południe granicą administracyjną Kielc a następnie dalej tą granicą na wschód a potem na południe do rzeki Sufragańczyk i tą rzeką na wschód do zbiornika osadnikowego EC Kielce. Dalej wzdłuż brzegu zbiornika na południowy wschód następnie na południowy zachód wzdłuż bocznic kolejowej EC Kielce oraz skrajem obszaru leśnego do ul. Hubalczyków obejmującej

hałdy ziemne. Wzdłuż ul. Hubalczyków granica skręca na południe i dochodzi do ul. Łódzkiej gdzie obejmuje grunty Nadleśnictwa Kielce. Od ul. Łódzkiej biegnie na północ po zachodnim skraju obszaru leśnego do ul. Piaseczny Dół, a następnie tą ulicą w kierunku zachodnim do ul. Przęsłowej. Stąd ul. Przęsłową skręca na południe do ul. Łódzkiej, dalej biegnie jej skrajem do ul. Lisiej. Następnie biegnie na południe ul. Lisią do ul. Batalionów Chłopskich i dalej tą ulicą na zachód. Od zachodniej części zwartej zabudowy ul. Batalionów Chłopskich granica skręca na południe drogą polną do kompleksu leśnego i po jego wschodniej stronie dochodzi do linii kolejowej Kielce-Częstochowa. W tym rejonie przekracza linię kolejową w kierunku południowym i dochodzi do ciek wódno, a następnie jego brzegiem do ul. Piekoszowskiej i ul. Jarząbek. Dalej biegnie ul. Jarząbek do ul. Machniowickiej i dalej tą ulicą do ul. Białogońskiej. Od ul. Białogońskiej granica łukiem biegnie na północny wschód do linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 220 KV i dalej łukiem wzdłuż tej linii na północny wschód wzdłuż południowego ogrodzenia ciepłowni przy ul. Gwarków. Przy wschodniej granicy ogrodzenia ciepłowni granica skręca na południe a następnie skręca na wschód i biegnie wzdłuż południowej granicy stacji zasilania 220 kV do ul. Podklasztornej. Następnie tą ulicą na południe do skrzyżowania z ul. Bernardyńską gdzie zamyka opisywany teren, do Doliny Sufragańca włączono także z oznaczeniem P - park Rezerwat Ślichowice.

3. Granica części Obszaru funkcjonującego z Doliną Silnicy.

W obrębie Doliny Silnicy funkcjonują oddzielne części.

Granica pierwszej części terenu rozpoczyna się na Górze Stokowej i biegnie generalnie na wschód przez Górę Marmurek, Górę Brusznę, Górę Grabinę i Górę Dalnią do ul. Bernardyńskiej i następnie tą ulicą do ul. Podklasztornej, następnie tą ulicą i dalej na wschód ulicą bez nazwy biegnącą na południe od Świętokrzyskiego Centrum Onkologii i Domu Opieki Społecznej do ul. Jagiellońskiej, którą skręca na południe do północnego ogrodzenia Hali Sportowej. Stąd wzdłuż ogrodzenia skręca na zachód do ul. Podklasztornej i dalej biegnie ul. Gipsową oraz północną granicą zwartej zabudowy osiedla Podkarczówka do ul. Ołowianej. Następnie w kierunku południowym ulicami: Ołowianą, Kryształową, Mokra do ul. Krakowskiej, a potem na wschód wzdłuż południowej strony ul. Krakowskiej do ul. Grzybowej. Wzdłuż ul. Grzybowej skręca na południe do linii kolejowej Kielce-Kraków a następnie wzdłuż trasy w kierunku wschodnim (omijając zwartą zabudowę) poprzez ul. Zagonową do mostu przy ul. Krakowskiej. Przecinając ul. Krakowską na północ biegnie wzdłuż rzeki Silnicy następnie ul. Bp. Cz. Kaczmarka do ronda ul. Ogrodowej oraz ul. Paderewskiego i Solną do Plant. Następnie wzdłuż rzeki Silnicy w kierunku północnym do IX wieków Kielc oraz ul. Okrzei do ul. Mostowej, którą wzdłuż zabudowy dochodzi do ul. Jesionowej. Od ul. Jesionowej biegnie do ul. Zagnańskiej i tą ulicą do skrzyżowania z ul. Witosa. W rejonie tym granica skręca na wschód i biegnie ul. Witosa do ul. Warszawskiej, a następnie jej wschodnią stroną oraz polną drogą do północnej granicy administracyjnej Kielc. Dalej biegnie granicą administracyjną do ul. Radomskiej, wzdłuż której skręca w kierunku południowym i następnie ulicami Północną, Szybowcową i Starogórską do ul. Sikorskiego. Od skrzyżowania ulic skręca na zachód i biegnie ul. Sikorskiego, przecina ul. Warszawską, biegnie wzdłuż południowej granicy ogródków działkowych oraz zwartej zabudowy Osiedla Związkowiec do ul. Orkana, stąd wzdłuż ul. Klonowej biegnie na południe do ul. Jesionowej i do tamy zalewu, następnie ul. Topolową, Wojewódzką, Jaworową oraz wzdłuż zwartej zabudowy Osiedla Sady dochodzi do Urzędu Wojewódzkiego następnie do Al. IX Wieków Kielc. Dalej granica biegnie wzdłuż Plant nad Silnicą i dochodzi do ul. Solnej, w rejonie której obejmuje zabudowę Wzgórza Zamkowego wraz z parkami miejskimi (ul. Kapitulna, Jana Pawła, Ogrodowa). Następnie biegnie ul. Spacerową oraz generalnie na wschód ulicami: Gagarina, Ściegiennego, Spokojną, Langiewicza, małą Zgodą, Skalistą, Wojska Polskiego, Zakopiańską, Wilczą, a następnie skręca na południe wzdłuż drogi dojazdowej i ogrodzenia obiektu handlowego do ul. Prendowskiej. Stąd biegnie na zachód ul. Kochanowskiego (obejmując teren Psich Górek) i przecina ul. Skalistą wzdłuż północnej części zabudowy mieszkaniowej do ul. Czechowskiego. Dalej granica biegnie ulicami: Czechowskiego, Wapiennikową i Ściegiennego na północ do granicy Rezerwatu Kadzielnia. Dalej biegnie południową i zachodnią granicą tego rezerwatu do ul. Krakowskiej. Następnie granica skręca na południowy zachód w ul. Rzeczną, obejmuje ogródki działkowe przy ul. Rzecznę i dalej ponownie ul. Rzeczną a następnie na zachód wzdłuż koryta rzeki Silnicy. Następnie ul. Zagrodową i dalej wzdłuż linii kolejowej Kielce - Kraków, następnie na północ od tej linii kolejowej i dalej przecina na północ ul. Krakowską i dalej biegnie na zachód północnym skrajem zabudowy ul. Krakowskiej do ul. Jaskółczej. Następnie na północ ulicami Jaskółczą i Fredry. Dalej północnym skrajem zabudowy Osiedla Białogon i dalej do ujścia rzeki Silnicy do Bobrzy i od tego ujścia na północ do Góry Stokowej gdzie zamyka opisywany teren.

Granica drugiej części terenu rozpoczyna się na skrzyżowaniu ul. Marmurowej i ul. Szczepaniaka. Biegnie ul. Szczepaniaka następnie al. Na Stadion skręca na północny zachód i biegnie granicą północną Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego do ul. Biesak dalej ul. Biesak na północny wschód i jej przedłużeniem do Cmentarza Żydowskiego dalej wzdłuż granic tego cmentarza do ul. Okrężnej tą ulicą do ul. Marmurowej i do skrzyżowania tej ulicy z ul. Szczepaniaka gdzie zamyka opisywany teren.

Do Doliny Silnicy włączono także enklawę obejmującą ogródki działkowe przy ul. Chrobrego i sąsiadujący z nimi Park Czarnów.

4. Granica części Obszaru funkcjonującego w obrębie Grzbietu Szydłowskiego

W obręb Grzbietu Szydłowskiego wchodzi dwie oddzielne części.

Granice pierwszej części terenu rozpoczyna się przy ul. Radomskiej na wysokości Osiedla Na Stoku i biegnie tą ulicą do granic administracyjnych Kielc. Od tego punktu skręca na wschód i granice administracyjną miasta dochodzi do ul. Szybowcowej i następnie dalej granicą administracyjną Kielc biegnie na południowy zachód do ul. Radomskiej gdzie zamyka opisywana część terenu.

Granice drugiej części terenu rozpoczyna się na południowej granicy Osiedla Słoneczne Wzgórze na przedłużeniu ul. Zapolskiej i biegnie na wschód północną granicą Parku Dygasińskiego do ul. Radomskiej, następnie ul. Radomską na północ do granicy administracyjnej Kielc. Dalej tą granicą na wschód po granicy ogródków działkowych i dalej tą granicą na północny wschód a następnie południowy wschód i dalej po tej granicy na zachód. Od ogródków działkowych granica biegnie granicą administracyjną Kielc na południe. Dalej granica biegnie u podnóża Grzbietu Szydłowskiego ul. Zwierzynieckiej na zachód dalej skręca polną drogą na południe i dochodzi do ul. Świętokrzyskiej, następnie dochodzi do obiektów Uniwersytetu Humanistyczne Przyrodniczego Jana Kochanowskiego, które omija od strony północnej i dalej wzdłuż podnóża Grzbietu Szydłowskiego przecina Al. Solidarności a następnie skręca w kierunku południowym do ul. Kasprowicza, dalej biegnie na zachód południowymi granicami parku Dygasińskiego i na wysokości ul. Zapolskiej biegnie na północ przez Grzbiet Szydłowski gdzie zamyka opisywaną granicę tej części terenu.

5. Granica części Obszaru funkcjonującego z Doliną Lubrzanki.

W obrębie Doliny Lubrzanki funkcjonują cztery oddzielne części miasta.

Granica pierwszej części terenu rozpoczyna się od skrzyżowania ul. Wojska Polskiego i Ks. Poniatowskiego (rejon Wietrzni), skąd biegnie w kierunku północnym, wzdłuż zachodniego skraju hałd na Wietrzni, a następnie droga polną skręca na wschód dalej na północ i ponownie na wschód i dochodzi do ul. Prostej, dalej ul. Prosta do skrzyżowania z ul. Cedzyńską. Od tego punktu skręca na północ i ul. Cedzyńską, Niestachowską, Zagórską, Napękowską i Radlińską obejmując ogródki działkowe dochodzi do granic administracyjnych miasta. Następnie dochodzi do ul. Sandomierskiej biegnie tą ulicą na wschód a następnie skręca na południe, następnie na wschód, przecina ul. Wikaryjską i dalej biegnie łukiem na północny wschód dochodząc do ul. Sandomierskiej stąd biegnie granicami miasta otaczając miasto od północy, wschodu, południa (rejon Cedro-Mazur, Zbiornik Mójcza) dalej granica miasta na południe od ul. Zagórskiej na zachód, następnie skręca na południe, południowy-zachód dochodzi do Osiedla Ostra Górka następnie na północ do ul. Prostej i na zachód ul. Prosta do ul. Wojska Polskiego gdzie granica zamyka opisywany teren.

Granica drugiej części terenu rozpoczyna się we skrzyżowaniu ul. Wojska Polskiego z ul. Gen. Dąbka biegnie ul. Wojska Polskiego na dalszym odcinku wzdłuż granicy Kielc, dalej skręca tą granicą na zachód. Wkracza w kompleks leśny Pasma Dymińskiego, dalej skręca na północ i generalnie w kierunku północnym dochodzi do ul. Świerkowej a następnie zamyka granicę na skrzyżowaniu ul. Wojska Polskiego z ul. Gen. Dąbka.

Granica trzeciej części terenu rozpoczyna się w wschodniej części ul. Kalinowej w Dyminach, biegnie na północ następnie na wschód do granicy administracyjnej na wschodzie Kielc, dalej na południe granicą administracyjną, następnie skręca w kierunku wschodnim dalej na północ i ponownie na wschód do wschodniej części ul. Kalinowej gdzie zamyka teren.

Granica czwartej części terenu rozpoczyna się od skrzyżowania ul. Ściegiennego i ul. Do Modrzewia w Dyminach, skąd biegnie ul. Do Modrzewia w kierunku wschodnim, następnie dalej w kierunku wschodnim ul. Sukowską i dochodzi do granicy administracyjnej Kielc, a następnie granicą administracyjną miasta na południe i dalej na zachód do Browaru Belgia. Stąd skręca na północ wzdłuż ogrodzenia browaru (po granicy własności) do doliny ciek w wodnego, a dalej w kierunku zachodnim do granicy sadu. Dalej biegnie w kierunku południowym do końca sadu, skąd skręca na zachód do ul. Ściegiennego oraz wzdłuż tej ulicy na północ do skrzyżowania z ul. Do Modrzewia gdzie zamyka opisywany teren.

